

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Сайдалиева Муҳайё Хостихудоевна дар мавзӯи “Таҳлили вижагиҳои забони нутқи кӯдак”, барои дарёфти дараҷаи илми доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯи ихтисоси 6D020500 – Филология

Ташккули нутиқ кӯдак дар илми забоншиносии тоҷик падидаи нав буда, бо номи онтолингвистика маъмул аст. Илми онтолингвистика асосан ба шаклгирии овозҳо, ташаккули нутқ ва фаъолияти гуфтории кӯдакон аз синни якмоҳагӣ то синни шашсолагиро мавриди омӯзиш қарор медиҳад.

Дар диссертатсия худ Сайдалиева М. бори нахуст шаклгирии нутқи кӯдакро ба таври густарда ва бунёдӣ мавриди омӯзишу баррасӣ қарор додааст, ки шаклгирии овозҳо ва нутқи кӯдаконро дар забоншиносии тоҷик нишон медиҳад. Ғайр аз ин омилҳои фарогири забони кӯдакон, вижагиҳои овозӣ, сарфиву наҳвӣ, луғавӣ ва калимасозиву қаринасозӣ таҳқиқ шудааст.

Аз фишурдаи кор аён аст, ки диссертатсия аз муқаддима, се боб, хулоса ва феҳрасти адабиёту манбаъ ба шакл даровардааст, ки комилан дуруст аст.

Дар муқаддима тибқи муқаррарот аҳамияти мавзӯи таҳқиқ асоснок ва дараҷаи омӯзиши он баррасӣ шудааст, мақсаду вазифаҳои таҳқиқот, наwgониҳои он, методология ва методҳои таҳқиқ, арзиши назариву амалии диссертатсия ва нукоти ба ҳимоя пешниҳодшаванда муайян шуда, татбиқи кор тавсиф шудааст.

Дар боби якум, ки **“Ташаккул ва инкишофи илми онтолингвистика”** унвон дорад, муаллиф фикру андешаҳои худро дар заминаи адабиёти назариявӣ, ба таври хронологӣ таҳқиқотҳои аввалини ташаккули нутқи кӯдакро, ки аз ҷониби олимони хориҷӣ ва ҳамзамон равишҳои омӯзиши ташаккули нутқи кӯдак аз ҷониби олимони русро бо назари иҷмолӣ ба сайри таърихии омӯзиши онтолингвистика сурат гирифтаанд, нишон додааст. Омӯзиши диссертант нишон медиҳад, ки давраҳои ташаккул ва инкишофи омӯзиши нутқи кӯдак дар сатҳи гуногун вучуд доштанд.

Дар боби дуюм, ки **“Ташаккул ва инкишофи нутқи кӯдак”** номида шудааст, муалиф моро ба давраҳои инкишофи нутқи кӯдакон, шаклгирии нутқ, омилҳои нутқ ва қонуниятҳои шаклгирии тавонмандии коммуникативӣ баррасӣ шудаанд, ошно месозад. Маллифи диссертатсия ҳар як давраи инкишофи нутқи кӯдакро аз рӯи таснифоти муҳаққиқон

бо нишондоди мисолҳо ва таҷрибаву мушоҳидаҳо ба риштаи таҳлил
кашида аст.

Боби сеюми диссертатсия, ки “Таҳлили забони нутқи кӯдак” ном
дошта, дар он вижагиҳои фонетикӣ, таркиби луғавии нутқи кӯдак,
маҳорати фарогирии грамматика ва вижагиҳои сарфию наҳвии нутқи
кӯдакон баррасӣ шудааст. Муаллиф қайд менамояд, ки дар нутқи
кӯдакон аввал вокалҳо ва баъд консонантҳо пайдо мешаванд ва дар
марҳилаи баъдӣ кӯдакон ҳичоҳоро фарқ мекунад, грамматикаи нутқи
кӯдак дар 3-солагӣ ба шаклгирӣ оғоз мекунад, ки заминаҳо аз овони
даври навзодӣ шурӯъ мешавад.

Диссертант малака ва тавонмандии забонро дар фарогирии
забонӣ нақши муҳим медонад, зеро кӯдакон назар ба калимаҳои
фарогирифташон мафҳуму амалу воситаҳои коммуникативиро бештар
аз худ мекунад. Инчунин, дар муаллиф дараҷаи шинохт ва қорбурди
навҳои ҷумлаҳои нутқи кӯдак, ки бештарашон ҷумлаҳои саволиву амрӣ
ва яктаркибаи феълианд, таҳлили сохториву маъноӣ намудааст.

Ҳар як боби диссертатсия бо хулосаву натиҷагириҳои мушаххаси
муаллиф ҷаъмбаст шудаанд. Дар хулосаи диссертатсия бошад, муаллиф
фикру андешаҳои худро дар панҷ нукта баён намудааст.

Бо вучуди дар сатҳи баланди илмӣ таълиф ёфтани диссертатсия,
баъзе камбудиву норасиҳо ба ҷашм мерасанд, ба монанди:

1. Дар фишурда мавриди дараҷаи омӯзиш ягон андешаи
муҳаққиони форсу тоҷикро наовардаанд, албатта маълум аст,
ки муҳаққиқони мо низ нисбат ба ин масъала бетараф
набуданд.
2. Дар диссертатсия назари танқидии муаллиф кам ба ҷашм
мерасад. Хуб мешуд, ки муаллиф дар баъзе мавридҳо роҷеъ ба
масъалаи мавриди таҳқиқ андешаҳои танқидии худро баён
медошт.
3. Дар баъзе аз саҳифаҳои автореферат (15, 19, 21) ғалатҳои
услубӣ ва имлоӣ ба ҷашм мерасанд.

Дар маҷмӯъ, камбудии ишорашуда ба аҳамияти таҳқиқоти
анҷомдодашуда таъсири манфӣ нахоҳад расонд, зеро онҳо
ислоҳпазиранд ва ба осонӣ бартараф хоҳанд шуд.

Фишурдаи рисола бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ мазмуну
мундариҷаи қорро пура инъикос мекунад ва мақолаҳои таълифнамудаи
муаллиф низ ба талабот ҷавобгӯ аст.

Хулосаи мухтасари қорри диссертатсионӣ, ки бо забонҳои тоҷикӣ,
русӣ ва англисӣ дар охири фишурдаи рисола оварда шудаанд, тибқи

талаботи ҷорӣи Космиссияи олии атестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия шуда, моҳияти илмӣи кори мазкурро ба таври фишурда инъикос менамояд.

Диссертатсияи Сайдалиева Муҳайё Хостихудоевна дар мавзӯи “Таҳлили вижагиҳои забонии нутқи кӯдак” барои дарёфти дараҷаи илмӣи доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисоси 6D020500 – Филология пешниҳод гардида, ба талаботи Низомномаи намунавӣ оид ба Шӯрои диссертатсионӣ ва тартиб додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор), ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 ноябри соли 2016, таҳти №505 тасдиқ гардидаанд, пурра ҷавобгӯ буда, муаллифи он Сайдалиева Муҳайё сазовори дарёфти дараҷаи илмӣи доктори фалсафа (PhD) доништа шавад.

Муқарриз:

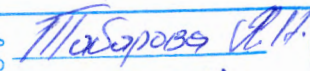
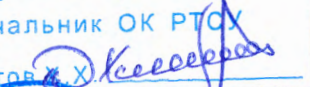

н.и.ф., дотсенти кафедраи забони тоҷикии ДСРТ Табаров Х.Н.

Суроға:

ш. Душанбе, кӯчаи М. Турсунзода 30,
Донишгоҳи Славянии Руссия ва Тоҷикистон

«Тасдиқ мекунам»
Сардори шуъбаи кадрҳо
ва қисми махсус

Подпись
завляю
Начальник ОК РТОУ
Давлатов Х.Н.

Давлатов Х.Н.

